

Ziekteverzuim in 2024 daalt licht ten opzichte van 2023

KOEN VAN KERKHOVEN

Het ziekteverzuimpercentage daalde ten opzichte van 2023 in 2024 relatief met 2,9 procent naar 5,09 procent. Psychosociale aandoeningen blijven jaar na jaar de belangrijkste oorzaak. De resultaten zijn opnieuw zorgwekkend, zeker in het licht van het lerarentekort. COC blijft aandringen op een herziening van het personeelsbeleid en de loopbaanpaden en waarschuwt voor schadelijke beleidsideeën.

Nieuw

Het nieuwe rapport is in de eerste plaats gebaseerd op het elektronisch personeelsdossier (EPD) en dus op de zendingen die instellingen doen over hun personeelsleden. In vorige edities gebeurde de analyse op basis van ziekteattesten die de controlefirma Certimed rechtstreeks van personeelsleden kreeg. De nieuwe werkwijze levert naar verwachting een accurater beeld van het ziekteverzuim op, omdat ze niet langer afhangt van het al dan niet bezorgen van attesten door personeelsleden. De gegevens over epidemiologie, aanvragen voor deeltijdse prestaties, controles en klachten blijven wel afkomstig van Certimed. Waar in het rapport vergelijkingen worden gemaakt met eerdere kalenderjaren, zijn de cijfers voor 2022 en 2023 (her)berekend op basis van EPD-gegevens. Daardoor wijken ze af van de cijfers in de rapporten over 2022 en 2023. In de praktijk blijkt dat het ziekteverzuimpercentage hoger ligt dan tot nu toe werd geregistreerd. De uitdovende personeelscategorie meesters-, vak- en dienstpersoneel wordt niet langer afzonderlijk vermeld. Tot slot worden de internaten in dit rapport als een aparte groep opgenomen. In vorige rapporten werden zij meegerekend onder het basis- of secundair onderwijs.

Disclaimer

In alle sectoren wordt het ziekteverzuimpercentage berekend op basis van het totale aantal ziektedagen per jaar, zonder rekening te houden met op te nemen vakantiedagen. In de privésector en bij de overheidsdiensten kunnen het aantal vakantiedagen echter variëren. In het onderwijs is het aantal vakantieda-

gen relatief hoog en het ziekteverzuim is tijdens die perioden significant lager. Dat beïnvloedt het ziekteverzuimpercentage voor het onderwijspersoneel in positieve zin en bemoeilijkt daardoor een vergelijking met andere sectoren. Het is daarom objectiever om jaarlijks de evolutie van het ziekteverzuim binnen de onderwijssector zelf te volgen.

Wat is het ziekteverzuimrapport?

Sinds 2001 maakt het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI) in samenwerking met de controlefirma die instaat voor de ziektecontroles (Certimed) het jaarlijkse ziekteverzuimrapport op. Dat rapport bundelt gegevens uit de personeelsdossiers van het basisonderwijs, het secundair onderwijs, het deeltijds kunstonderwijs, het volwassenenonderwijs, de centra voor basiseducatie, de centra voor leerlingenbegeleiding, de leersteuncentra, de internaten, de onderwijsinspectie en de pedagogische begeleidingsdiensten. De personeelsleden van de hogescholen vallen niet onder de ziektecontrole van Certimed.

Op 8 juni 2026 publiceerde minister Demir het ziekteverzuimrapport¹ met de gegevens van 2024. Omdat de contracten met de controlefirma's per kalenderjaar worden afgesloten, biedt het rapport gegevens per kalenderjaar in plaats van per schooljaar. In dit artikel presenteren we je de belangrijkste cijfers.

In 2024 werden 217.697 afzonderlijke personen opgenomen in het rapport, wat 2.722 meer is dan in 2023. Het gaat om iedereen die een bezoldiging kreeg,² ongeacht het volume van de opdracht of de duur van de aanstelling.

Ziekteverzuimpercentage

Het ziekteverzuimpercentage wordt als volgt berekend:

$$\frac{\text{totaal aantal ziektedagen} \times 100}{\text{totaal aantal personeelseenheden} \times 365 \text{ (of } 366)}$$

Om het ziekteverzuim correct te beoordelen, is het ziekteverzuimpercentage het meest geschikte en nauwkeurige cijfer. Dat percentage geeft weer welk aandeel van de werkdagen in een jaar een personeelslid gemiddeld afwezig is wegens ziekte. Voor de berekening gebruikt AGODI het begrip personeelseenheid: dat is de aanstelling van één persoon gedurende een volledig jaar. Het agentschap werkt met personeelseenheden in plaats van met fysieke personen zodat het beeld niet wordt vertekend door medewerkers die maar een deel van het kalenderjaar in het onderwijs actief zijn.

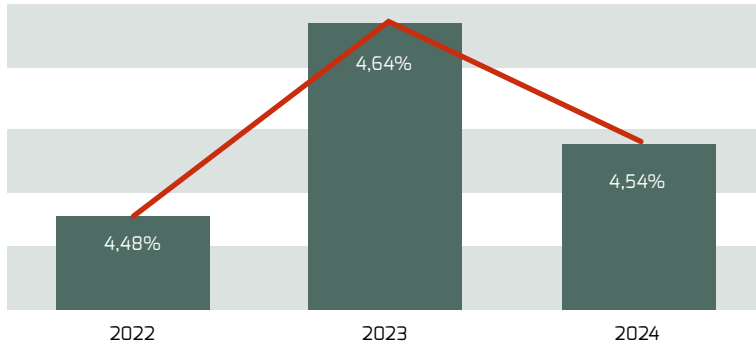
Op basis van de EPD-gegevens daalde het ziekteverzuimpercentage in 2024, net als het jaar voordien. Volgens de Certimed-gegevens daarentegen was er in 2023 nog sprake van een stijging.

De daling van het ziekteverzuim is zichtbaar in alle leeftijdsgroepen. Het ziekteverzuim neemt toe met de leeftijd tot en met 66 jaar. Wie na 66 jaar nog aan het werk is, is gemiddeld relatief weinig ziek. Vrouwen hebben in elke leeftijdsgroep een hoger ziekteverzuim dan mannen. Het verschil is het grootst tussen 26 en 55

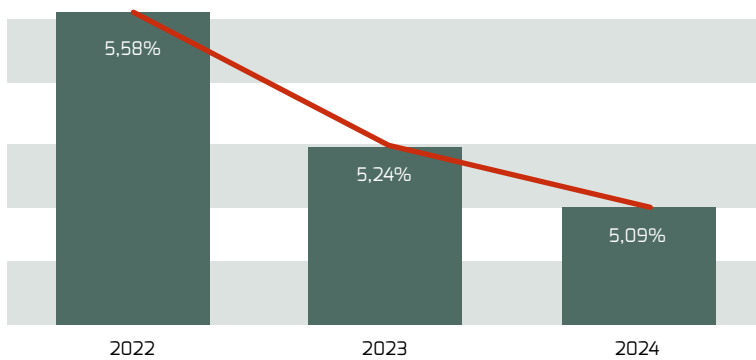
1. Het volledige rapport ziekteverzuim 2023 vind je hier terug: <https://www.onderwijs.vlaanderen.be/nl/rapport-afwezigheid-wegens-ziekte-vlaams-onderwijspersoneel>

2. De personen die opgenomen zijn in het rapport hebben een aanstelling en hebben recht op een bezoldiging van het Agentschap voor Onderwijsdiensten of van de afdeling Volwassenenonderwijs van het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen.

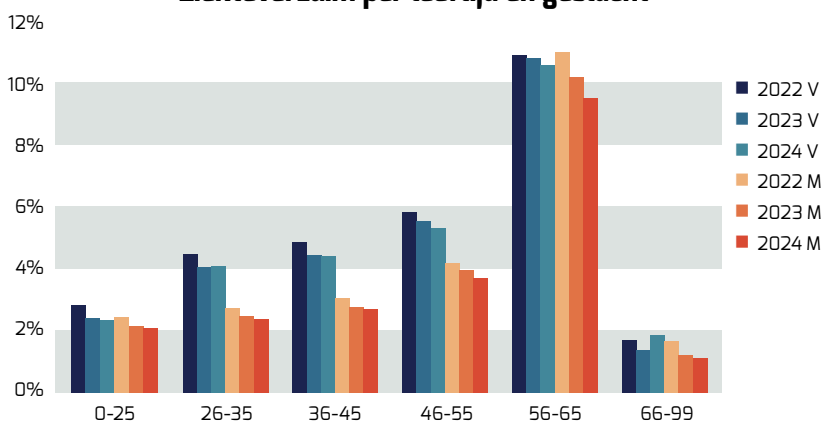
Evolutie ziekteverzuimpercentage Controlefirma Certimed

Evolutie ziekteverzuimpercentage Electronisch Personeelsdossier

Ziekteverzuim per leeftijd en geslacht

jaar. Het ziekteverzuimpercentage piekt rond 63 jaar en daalt daarna. Mogelijk hangt dat samen met het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Uitgeputte personeelsleden zullen niet langer kunnen werken.

Ziekteverzuim per onderwijsniveau

Het ziekteverzuim is het hoogst in de centra voor basiseducatie en het laagst in het deeltijds kunstonderwijs. Dat was ook al zo in 2023. In 2024 daalt of stagneert het

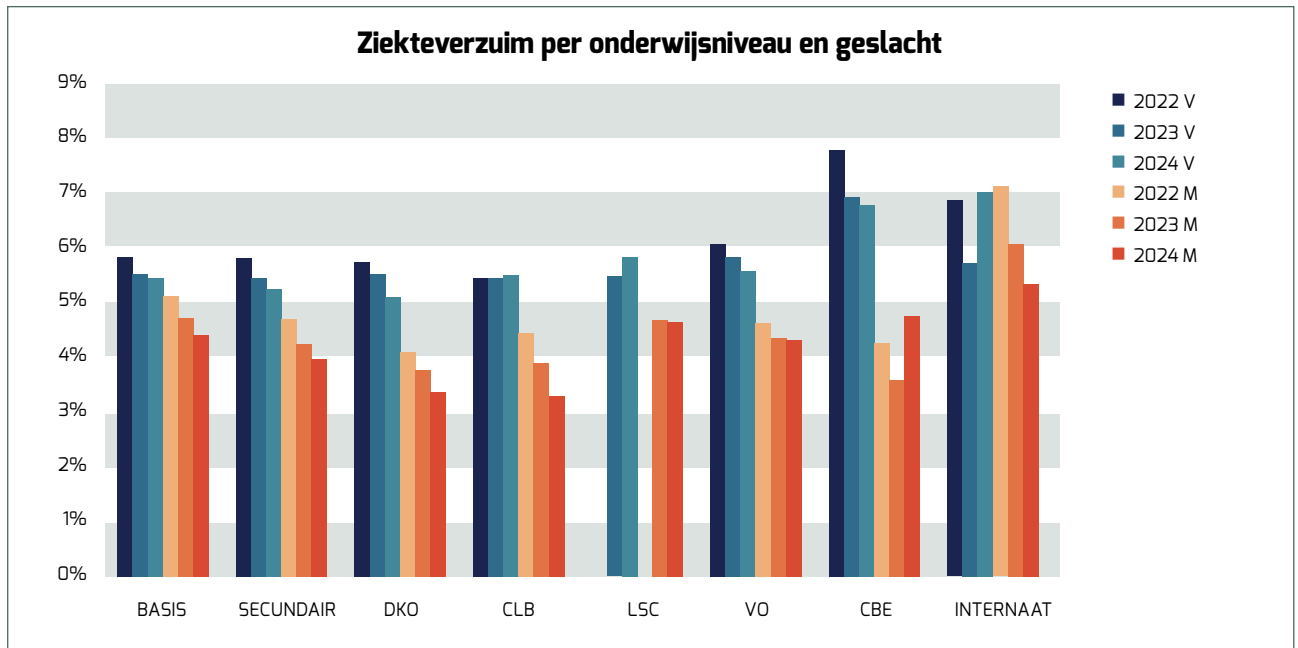
ziektervuim in alle onderwijsniveaus met uitzondering van de leersteuncentra, de centra voor basiseducatie en de internaten. De grootste stijging doet zich voor in de internaten. De voorbije drie kalenderjaren ligt het ziekteverzuim bovendien hoger in het buitengewoon onderwijs dan in het gewoon onderwijs. De dalende trend is wel in beide zichtbaar.

In het basisonderwijs heeft het bestuurspersoneel een opvallend hoger ziekteverzuim dan de andere personeelscategorieën en ook hoger dan het bestuurspersoneel in de andere onderwijsniveaus. In het secundair onderwijs en het volwassenonderwijs vertoont het ondersteunend personeel het hoogste ziekteverzuim. In het deeltijds kunstonderwijs geldt dat dan weer voor het onderwijzend personeel. Over de netten heen is het ziekteverzuim het hoogst in het provinciaal onderwijs en het laagst in het vrij onderwijs. Dat patroon was ook de voorbije jaren zichtbaar. Sinds 2022 daalt het ziekteverzuim in alle netten, op één uitzondering na: mannen in het provinciaal onderwijs wijken af van de dalende trend. Regionaal is het ziekteverzuim het hoogst in Limburg en het laagst in West-Vlaanderen. Ook dat was de voorbije jaren het geval. Sinds 2022 is er in alle provincies sprake van daling of stagnatie.

Nulverzuim

Het nulverzuimpercentage geeft het percentage personeelsleden weer dat tijdens het jaar geen ziekteverlof heeft opgenomen. Hoe hoger dit percentage, hoe meer personeelsleden er geen enkele dag afwezig waren door ziekte. Controlefirma's gaan ervan uit dat de helft van de personeelsleden in bedrijven in een jaar geen ziektedagen opneemt.

De positieve evolutie van de voorbije jaren zet zich voort: in 2024 stijgt het nulverzuim van 33,53 procent naar 34,31 procent. Het nulverzuimpercentage is het hoogst bij de leeftijdsgroep 66-99 jaar, gevolgd door 0-25 jaar. Mannen hebben een hoger nulverzuimpercentage dan vrouwen. Sinds 2022 neemt het nulverzuimpercentage gestaag toe, met de grootste stijging in de leeftijdsgroep 36-45 jaar.

Psychosociale aandoeningen

In 2024 blijven psychosociale aandoeningen de voornaamste oorzaak van ziekteverzuim. Het gaat om 43 procent van het totale aantal ziektedagen.

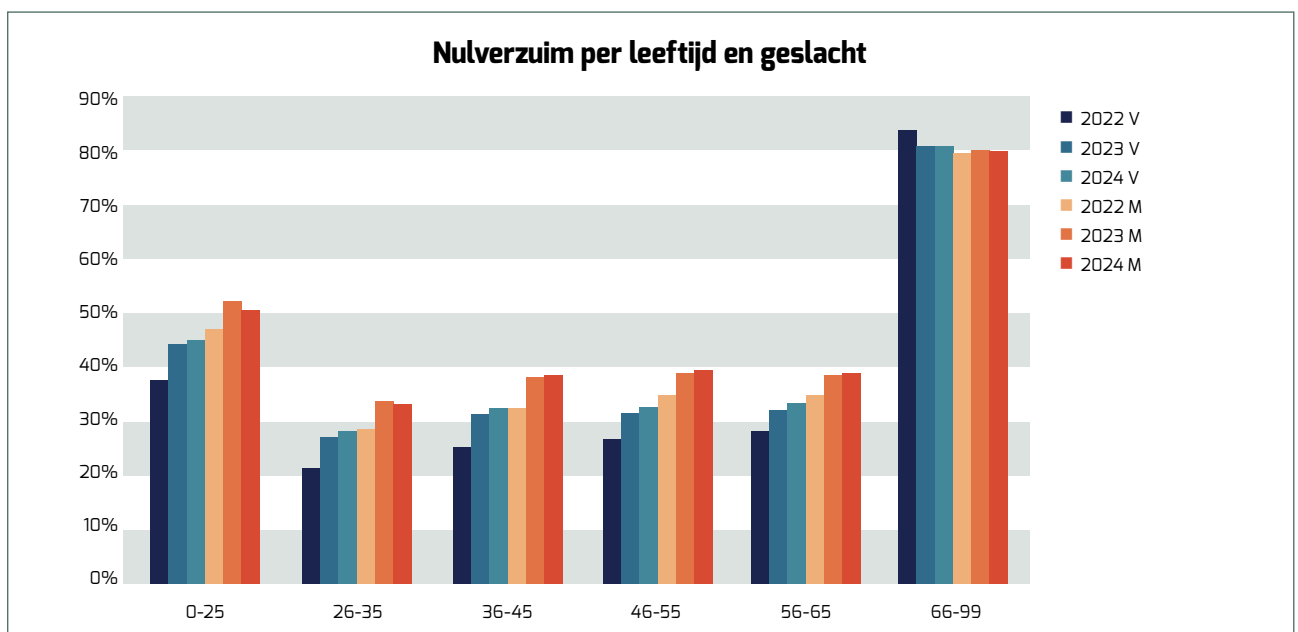
In de leeftijdsgroep 56–65 jaar is ongeveer de helft van de ziektedagen toe te schrijven aan psychosociale aandoeningen. Ook bij het bestuurspersoneel³ en vooral bij het directiepersoneel⁴ zijn psychosociale aandoeningen opvallend vaker de oorzaak van ziekteverzuim dan bij andere personeelscategorieën.

Controles

Met 'controle' bedoelen we de controles op voltijdse afwezigheden wegens ziekte, de controles naar aanleiding van een aanvraag VVP-ziekte of LVVPmed en de controles bij een aanvraag voor profylactisch verlof.

Wanneer de behandelende arts en de controlearts geen overeenstemming bereiken, wordt een arbitrageonderzoek gestart. In 2024 waren er 34 arbitrageonderzoeken, waarbij Certimed 77 procent van de zaken won. In 2022 en 2023 waren de winpercentages respectievelijk 76 en 71 procent.

In 2024 is het aantal controles op initiatief van de werkgever bijna verdubbeld. Dat aantal vertegenwoordigt nu bijna 30 procent van alle controles. Dat verklaart vermoedelijk waarom Certimed in 2024 zelf geen initiatief nam om te controleren. Die cijfers omvatten ook de tweede controles in de dokterspraktijk, wanneer het personeelslid afwezig was bij het controlebezoek aan huis. Controles op initiatief van het personeelslid, aanvragen VVP-ziekte, LVVPmed en profylactisch verlof stijgen verder en zijn samen goed voor ruim 70 procent van het totale aantal controles.

Verlof voor verminderde prestaties wegens ziekte

Verlof voor verminderde prestaties wegens ziekte (VVP-ziekte) wil personeelsleden die door een ernstige of langdurige ziekte arbeidsongeschikt waren, de kans geven om het werk geleidelijk en gedeeltelijk te hervatten. Dat gebeurt altijd met het oog op een volledige terugkeer naar de opdracht die het personeelslid uitvoerde aan de vooravond van het ziekteverlof. VVP-ziekte heeft een impact op het saldo bezoldigd ziekteverlof. Afhankelijk van het hervattingspercentage wordt per dag VVP-ziekte een deel van een ziektedag aangerekend:

- 20 procent tot 50 procent prestaties: drie vierde van een ziektedag
- 50 procent tot 75 procent prestaties: een halve ziektedag
- meer dan 75 procent prestaties: een vierde van een ziektedag.

Zolang personeelsleden recht hebben op bezoldigde ziektedagen, heeft VVP-ziekte geen impact op het salaris. Een vastbenoemd personeelslid dat geen recht meer heeft op bezoldigd ziekteverlof krijgt voor het niet-gepresteerde deel van de opdracht een wachtgeld van 60 procent van het salaris dat het normaal gezien voor dat deel zou krijgen. Tijdelijke personeelsleden kunnen na uitputting van het bezoldigd ziekteverlof geen aanspraak meer maken op VVP-ziekte.

De stijging in 2023 is mogelijk mee te verklaren door wijzigingen in de regelgeving. Sinds 1 januari 2023 kan men instappen met een lager hervattingspercentage en werd de doelgroep uitgebreid met vastbenoemde personeelsleden die geen recht meer hebben op bezoldigde ziektedagen. In 2024 stijgt het aandeel gebruikers van VVP-ziekte verder.

Vrouwen maken vaker gebruik van VVP-ziekte dan mannen. Bovendien nemen gebruikers gemiddeld altijd meer dagen VVP-ziekte op. Mannelijke gebruikers nemen daarbij gemiddeld meer dagen op dan vrouwelijke gebruikers.

Psychosociale aandoeningen verklaren de voorbije jaren veruit het grootste aantal dagen VVP-ziekte.

De grote meerderheid van de gebruikers van VVP-ziekte kiest voor een tewerkstelling tussen 50 procent en 74 procent.

Psychosociale aandoeningen

2024			
Mannen	Ziektedagen	Vrouwen	Ziektedagen
Psychosociaal	44,52%	Psychosociaal	43,41%
Cardio	6,76%	Gewrichten	6,15%
Gewrichten	6,37%	Cardio	5,67%
Griep	4,89%	Griep	4,70%
Rug	4,61%	Rug	4,55%
Totaal	67,14%	Totaal	64,48%

Controles

Initiatiefnemer	2022	%	2023	%	2024	%
Certimed	7.531	44,70%	5.080	28,96%	0	0%
Werkgever	1.769	10,50%	2.365	13,47%	4.522	29,05%
Ministerie	151	0,90%	85	0,48%	0	0%
Personeelslid	7.395	43,90%	10.030	57,12%	11.045	70,95%
Totaal	16.846	100%	17.560	100%	15.567	100,00%

Psychosociale aandoeningen

2024			
Mannen	Dagen	Vrouwen	Dagen
Psychosociaal	48,20%	Psychosociaal	51,87%
Zenuwstelsel	8,76%	Gynaecologisch	8,45%
Cardio	6,88%	Rug	5,68%
Gewrichten	6,35%	Zenuwstelsel	5,32%
Rug	6,10%	Gewrichten	5,14%
Totaal	76,29%	Totaal	76,47%

Tewerkstelling

2024		
tewerkstellingspercentage	personen	dagen
<50%	16,89%	9,55%
50% - 74%	81,48%	74,11%
>=75%	17,72%	16,35%

Het gebruik van VVP-ziekte en het gemiddeld aantal dagen VVP-ziekte nemen toe met de leeftijd, met uitzondering van de leeftijdsgroep 66-99 jaar. Het aantal personeelsleden dat VVP-ziekte opneemt, stijgt in alle leeftijdsgroepen en bij zowel vrouwen als mannen, met de sterkste toename bij 56- tot 65-jarigen. Voor het derde jaar op rij wordt VVP-ziekte relatief het vaakst opgenomen in de centra voor basiseducatie, gevolgd door de leersteuncentra. In het deeltijds kunstonderwijs komt VVP-ziekte het minst voor. In alle niveaus en bij beide geslachten maken relatief meer personeelsleden gebruik van VVP-ziekte dan in de vorige jaren; enkel bij mannen in de centra voor leerlingenbegeleiding is er een lichte fluctuatie. VVP-ziekte wordt het vaakst opgenomen door directie- en bestuurspersoneel en het minst door het (para)medisch personeel. Regionaal blijft de tendens van de voorbije drie jaar behouden: VVP-ziekte komt het meest voor in Limburg en het

minst in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Langdurig verlof voor verminderde prestaties om medische redenen (LVVPMed)

Wanneer een personeelslid door langdurige medische ongeschiktheid de volledige opdracht van zijn aanstelling of vaste benoeming niet langer kan uitvoeren en de arts-specialist geen volledige hervatting van de oorspronkelijke opdracht in het vooruitzicht stelt, dan kan het personeelslid kiezen voor verminderde prestaties via een langdurig verlof voor verminderde prestaties wegens medische redenen (LVVPMed). LVVPMed kan worden opgenomen met een tewerkstellingspercentage van 50 tot 75 procent. Tijdens LVVPMed wordt geen ziekteverlof aangerekend. Voor het niet-gepresteerde deel ontvangt het personeelslid 60 procent van het salaris dat het normaal voor dat deel van de opdracht zou krijgen.

3. Het bestuurspersoneel bestaat uit selectie- en bevorderingsambten bestuurs- en onderwijzend personeel, aangevuld met de ambten beheerder, coördinator leersteuncentrum, en adjunct-directeur basisonderwijs

4. Het directiepersoneel bestaat uit bevorderingsambten bestuurs- en onderwijzend personeel, aangevuld met de ambten coördinator en beheerder; dit is een subcategorie van het bestuurspersoneel

Het gebruik van LVVPmed daalt licht. Vrouwen maken vaker gebruik van LVVPmed dan mannen.

Het gebruik van LVVPmed neemt toe met de leeftijd, met uitzondering van de leeftijdsgroep 66-99 jaar.

LVVPmed wordt het vaakst opgenomen in het basisonderwijs en het minst in het deeltijds kunstonderwijs, in lijn met de voorbije jaren. Het wordt vooral opgenomen door onderwijzend personeel en het minst door directie- en bestuurspersoneel. Regionaal blijft het patroon eveneens ongewijzigd: LVVPmed komt het meest voor in Oost-Vlaanderen en het minst in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

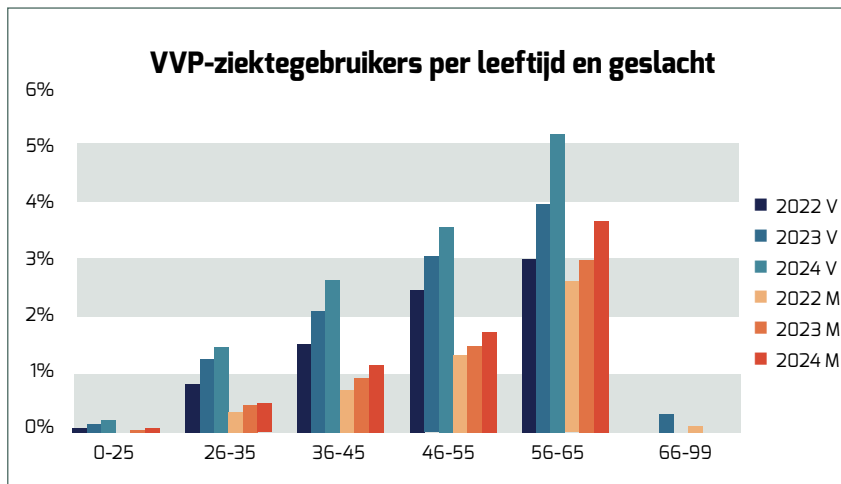
In 2024 zijn aandoeningen van het zenuwstelsel voor het eerst de meest voorkomende reden om een LVVPmed op te starten, zowel bij mannen als bij vrouwen. Bij vrouwen volgen daarna rugklachten, bij mannen psychosociale aandoeningen. Bij mannen heeft 18,65 procent van het totaal aantal LVVPmed-dagen een psychosociale oorsprong; bij vrouwen is dat 12,81 procent.

De overgrote meerderheid van de gebruikers van LVVPmed kiest voor een tewerkstellingspercentage tussen 50 en 74 procent. Er is wel een lichte verschuiving zichtbaar naar tewerkstelling van minstens 75 procent.

Voor haalbaar werk tot en met het einde van de loopbaan

Het ziekteverzuim blijft hoog en is het grootst in de leeftijdsgroep 56-65 jaar. De beperkte uitstapmogelijkheden voor oudere medewerkers, onder meer door wijzigingen in verlofregelingen voorafgaand aan het pensioen en de opschuiving van de pensioendatum dragen duidelijk bij aan die toename. Tegelijk zijn er niet genoeg maatregelen genomen om langer werken op een haalbare manier mogelijk te maken.

Aantrekkelijk werk betekent niet minder werken, maar anders werken. Daarom pleit en strijdt COC voor maatregelen die werk in alle fasen van de loopbaan mogelijk en houdbaar maken. Een sterk welzijnsbeleid, specifiek afgestemd op onderwijspersoneel, is daarbij cruciaal. Dat beleid moet binnen het sociaal overleg blijvend aandacht besteden aan emotionele belasting, werkdruk en het psychisch welzijn van medewerkers. Daarnaast zijn er op elk verantwoordelijk niveau maat-

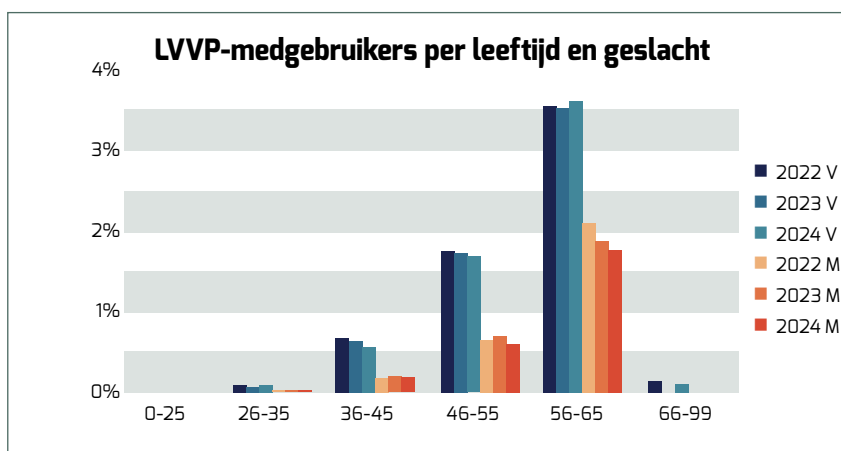

Aangevraagde attesten LVVPmed

	Mannen	Vrouwen	Totaal
2022	213	1.463	1.676
2023	217	1.542	1.759
2024	207	1.677	1.884

Percentage dat LVVPmed opneemt

	Mannen	Vrouwen	Totaal
2022	0,61%	1,17%	1,04%
2023	0,58%	1,16%	1,02%
2024	0,52%	1,15%	1,00%

2024

Mannen	Dagen	Vrouwen	Dagen
Zenuwstelsel	18,99%	Zenuwstelsel	18,91%
Psychosociaal	18,65%	Rug	13,26%
Rug	12,28%	Psychosociaal	12,81%
Cardio	8,46%	Gynaecologisch	9,62%
Gewrichten	7,18%	Ledematen	9,39%
Totaal	65,56%	Totaal	63,99%

2024

tewerkstellingspercentage	personen	dagen
50% - 74%	89,02%	88,57%
>=75%	12,87%	11,43%

regelen nodig om fysieke klachten zoals rugproblemen, stem- en gehoorproblemen en artrose te voorkomen. Maar ook dat volstaat niet.

Het tijdsbestedingsonderzoek uit 2018 bracht de pijnpunten al duidelijk in kaart. De cijfers spreken voor zich. De overheid moet die resultaten ernstig nemen en maatregelen uitwerken die de onderwijsopdracht haalbaar maken, met een focus op kerntaken en effectief lesgeven.